

L'AVANT-DERNIÈRE VERSION DE LA RÉALITÉ

BROGNON ROLLIN

BEZOEKERSGIDS

NL

TENTOONSTELLINGEN

09.10.2021 > 09.01.2022

+

MERCI FACTEUR!
MAIL ART #4
STEPHAN BARBERY
& GUY STUCKENS

BP
S²²
MUSÉE D'ART
DE LA PROVINCE
DE HAINAUT

℞

Brognon Rollin

24H Silence (157-282 min / 1440 min), 2020

Coll. Famille Servais

© Brognon Rollin

INHOUD

04

**L'AVANT-DERNIÈRE VERSION
DE LA RÉALITÉ**

Brognon Rollin

10

Wall labels

24

**MERCI FACTEUR !
MAIL ART #4**

Stephan Barbery & Guy Stuckens

14

PRAKTISCHE INFO

L'AVANT-DERNIÈRE VERSION DE LA RÉALITÉ

(DE VOORLAATSTE VERSIE VAN DE WERKELIJKHEID)

BROGNON ROLLIN

Samen met het MAC VAL Museum voor hedendaagse kunst van de Val-de-Marne in Vitry-sur-Seine, ten zuiden van Parijs, is *L'Avant-dernière version de la réalité* (*De voorlaatste versie van de werkelijkheid*) de eerste grote museale tentoonstelling van het kunstenaarsduo David Brognon en Stéphanie Rollin. Deze twee kunstenaars, respectievelijk geboren in Messancy (België) in 1978 en in Luxemburg (Groothertogdom) in 1980, werken sinds 2006 samen en produceren werken met een sobere esthetiek, geladen met een grote conceptuele diepgang en een intense emotionele kracht.

Samen hebben zij een werk ontwikkeld dat gevoed wordt door een voortdurende aandacht voor de situaties die zich voordoen in wat onze maatschappij bescheiden het 'marginale' noemt, d.w.z. de niet afgebakende zones waar degenen die zij door een bepaalde manier en reden heeft uitgesloten, geconcentreerd zijn : gevangenen, drugsverslaafden, tieners, ontslagen werknemers, piloten die uit hun vliegtuig springen, enz. In contact met deze mensen geven beiden blijk van een vermogen om hun oordeel op te schorten, om zich te bevrijden van de dominante sociale conventies en zo de perceptie van hun situatie te veranderen. Want het gaat er vooral om "*het evenwicht in de ogen van de ander te herstellen*", zoals Stéphanie Rollin uitlegt en hieraan toevoegt: "*We slaan niet met onze vuisten op tafel, maar veranderen het perspectief.*"

Gebruik makend van alle media (beeldhouwkunst, fotografie, video, schilderkunst, enz.), maakt Brognon Rollin sobere werken, vaak met zuivere vormen; maar het zou futiel zijn om ze te beperken tot een esthetiek, of tot een formele of technische oplossing. Het zijn de bijzondere omstandigheden van elk project die aanleiding geven tot de uiteindelijk gekozen vorm; die vanzelfsprekend wordt opgelegd vanuit de werkcontext. Dit kunnen elektrische neonlichten zijn die de lijnen van het leven weergeven, foto's van beeldhouwwerken, gefilmde opvoeringen, klinisch koude meubelen, voorwerpen die speciaal zijn vervaardigd met behulp van ambachtelijke technieken, kleine schilderijen gemaakt van stro marqueterie, enz.

Net daarin schuilt de kracht die hen onderscheidt: voor elk project de meest geschikte vorm kiezen en er tegelijk voor zorgen dat die niet opdroogt, zodat het gecreëerde voorwerp in staat blijft een bijzonder verhaal te belichamen. Inzicht verwerven in elk van hun werken is dus een gelegenheid om door te dringen in bijzondere verhalen, gevoelige gebeurtenissen of persoonlijke anekdotes.

De titel van deze tentoonstelling, *L'Avant-dernière version de la réalité*, is ontleend aan een tekst van de Argentijnse schrijver Jorge Luis Borges (1899-1986) waarin hij nadenkt over de bijzondere aard van de tijd, uitgaande van een kritiek op het boek van de wetenschapper Alfred Korzybski (1879-1950) *Manhood of Humanity*. De tentoonstelling brengt ook een veertigtal werken samen die ingaan op bijzondere ervaringen van tijd, het verstrijken ervan en de subjectieve perceptie ervan.

Dit verlangen om het essentiële uit de vorm te zuiveren komt ook tot uiting in de scenografie van deze tentoonstelling: een duisternis waarin de werken en de opschriften opvallen—zelf opgevat als werken, zoals uit de laatste blijkt—om de emotionele spanning tussen elke etappe van de tentoonstelling in stand te houden. Het schemerlicht stelt ons in staat de werken te begrijpen op dat gunstige moment waarop de werkelijkheid van overdag overgaat in de werkelijkheid van 's nachts en dat wordt samengevat met de uitdrukking 'tussen hond en wolf': het moment waarop de dingen verward of zelfs getransformeerd kunnen worden.

De tentoonstelling begint met een anekdote die wordt toegeschreven aan de beul Sanson en waarin wordt verteld hoe Armand-Louis-François-Edmé de Béthune (graaf van Chârost) tijdens de Franse Revolutie geconfronteerd wordt met de fatale afloop van de dood door de guillotine. Hij deed alsof hij er niet van op de hoogte was en niet doorhad dat hem een onverbidde einde stond te wachten. Hij zag het liever als een volgende stap in zijn leven dat hij tot dan toe geleid had en dat hij ondanks de dood wilde voortzetten.

Het eerste element van de serie ***I lost my Page Again (page 13)*** (*Ik ben mijn pagina weer kwijt*), toont deze collage —net als de andere—een wachtkamer, een van die plaatsen waar men gedwongen wordt de tijd te verliezen en de duur ervan anders te ervaren. Dit werk, gemaakt van stro marqueterie, strohalm voor strohalm, is een perfect voorbeeld van het streven van de kunstenaars om een passende achtergrond te creëren: een plaats van wachten wordt gereproduceerd in een oude techniek die in trek was bij gevangenen en nonnen, d.w.z. groepen mensen die gedwongen waren om 'de tijd te doden'.

Claude Gellée, bekend als "le Lorrain", was een Franse schilder (+/-1600-1682) die bekend staat om zijn schilderachtige landschappen, die schommelen tussen waarheidsgetrouwe details en imaginaire natuur, vormgegeven door een subtiel lichtspel. Zijn 'spiegel' liet hem dus toe te steunen op een algemene structuur die hij naar eigen goeddunken kon nuanceren. Centraal geplaatst in de tentoonstelling —op een injectietafel afkomstig uit een gebruiksruiimte voor drugs—is het object een uitnodiging aan iedereen om het veld van zijn eigen waarneming te openen.

De contrastrijke schoonheid van het videobeeld in ***The Most Beautiful Attempt*** (*De mooiste poging*) wordt geëvenaard door de schoonheid van een hopeloze zoektocht: het geduldig wachten op het verstrijken van de tijd, met het risico van uitputting en teloorgang. Zonder al te veel middelen te gebruiken, nodigt de video ons uit om na te denken over hoe wij het verstrijken van de tijd ervaren: Moeten we ons zorgen maken? Of boeit het ze niet?

In de installatie, ***Le Bracelet de Sophia***, worden de dagen geschetst van een tot twee jaar voorwaardelijk veroordeelde tussen ruimte en tijd. De cirkels die door de achtervolging op de muren en de vloer van de zaal Pierre Dupont worden getekend, stellen een model voor en maken plotseling een existentie zichtbaar waarvan de tijdsorganisatie en dus de bewegingen beperkt zijn. Het werk toont dus de concrete gevolgen van een beperking van de vrijheid.

Handlezen (palmistiek) is het interpreteren van de tekens die in de handpalm te zien zijn, om de toekomst van de persoon te voorspellen. Met de selectie foto's uit de serie ***Famous People have no Stories*** (*Beroemde mensen hebben geen verhalen*), nodigen de kunstenaars ons uit tot de omgekeerde oefening: het herlezen van de geschiedenis van beroemde mensen met hun handlijnen. Kunnen wij daarin de ontwikkeling en de fasen van hun levensloop vinden die de grote Geschiedenis zo uitzonderlijk heeft geacht dat zij een standbeeld verdienen?

Eeuwenlang heeft de mens het verstrijken van de tijd gemeten volgens zonsopgang en zonsondergang; de eerste kondigde het begin van een nieuwe periode aan, de tweede het einde ervan. De zonsondergang is dus geladen met een soort nostalgie naar wat verdwijnt, als het nog niet verdwenen is; hij kan dus verschijnen als een metafoor voor het onverbiddelijke einde van het bestaan (een 'ijdelheid', om een kunsthistorische term te gebruiken). In **Classified Sunset** (*Geklasseerde zonsondergang*) proberen de kunstenaars de verdwijning ervan uit te stellen door te "fixeren" wat normaal gesproken stroomt.

De tijd van opsluiting is de tijd die **Made by Inmates for Inmates (Shirt)** (*Gemaakt door gevangenen voor gevangenen (Hemd)*) regelt: gedetineerden besteden hun dag aan het maken van kleding voor hun medegevangenen. Weg van de maatschappij wordt tijd niet langer gemeten in minuten of uren, maar in geproduceerde kledingstukken. De wijzerplaten van de klok geven niet de tijd aan, maar tonen fragmenten van de kledingpatronen.

Net als de andere is de tafel voor drugsgebruik in **I Love you but I chosen darkness (Golden Shot)** (*Ik hou van je maar ik kies voor de duisternis (overdosis)*) volledig gemaakt van ge-galvaniseerd metaal, zodat hij geen ruwe randen heeft en gemakkelijk kan worden ontsmet. In die zin staat het dicht bij de Amerikaanse minimal art, die een voorkeur had voor koude, emotionele industriële productie. Omgekeerd zorgt de aanwezigheid van een met gouden draden geweven spinnenweb voor een subjectieve geschiedenis en associeert het met de korte 'gouden tijd' van de drugstrip. Trip waarvan de uitkomst fataal kan zijn (overdosis) of pijnlijk (terugkeer naar de gevluchte realiteit).

De witte neon van **Fate Will Tear Us Apart (Stefano)** (*Het lot scheurt ons uiteen (Stefano)*) daarentegen traceert de toekomstlijn (of levenslijn) van een jonge drugsverslaafde (rechterhand). Dit is de belangrijkste lijn voor de handlijnkunde; zij loopt tussen de duim en de wijsvinger en eindigt aan de basis van de hand. Het beknopt de levensloop. Kunnen we daarin de breuken en wonden vinden die we in het bestaan vermoeden en die lijken te worden gesuggereerd door de tekening van de witte neon die op een scheur in de muur lijkt?

De korte duur van Felix Baumgartners vrije val in **Hangover (Kater)** staat in contrast met het absolute en eeuwige karakter van de eeuwenoude verboden die gelden voor de drie heilige plaatsen van de drie grote monotheïstische godsdiensten in Jeruzalem. De kortstondigheid van de individuele tijd wordt geconfronteerd met de tijdslijn van de grote Geschiedenis.

Fool's Gold (*Goud der dwazen*) roept een andere vorm van 'gouden tijd' op: de droom, in dit geval die van de goudzoekers, die hen ertoe brengt het edele metaal te verwarren met pyriet, een materiaal dat op goud lijkt maar het niet is. Een zoektocht die vaak tot waanzin leidt, wat in zekere zin gewoon een andere manier is om aan de tijd te ontsnappen.

In de tekst waaraan deze tentoonstelling haar titel ontleent, suggereert Borges impliciet dat onbeweeglijkheid een toestand zonder de tijd zal zijn, bevrijd van haar stroom. Een toestand van eeuwigheid waarnaar de klassieke beeldhouwkunst streefde, die de vereeuwiging nastreefde van de "grote" persoonlijkheden die zij voorstelde. Maar de beelden die door Brognon Rollin zijn gefilmd in **L'Haleine des Statues...** lijken integendeel beziel door een levensadem; een leven dat hen niet in de eeuwigheid plaatst, maar in de cyclus van een tijd, anders dan de onze.

Het is niet moeilijk voor te stellen dat in de gevangenis (of in een andere plaats van opsluiting) de tijd bijzonder lang is. Na te hebben vastgesteld dat de gedetineerden van de gevangenis van Ecrouves (Frankrijk) op de binnenplaats met de wijzers van de klok rondjes wandelen, hebben de kunstenaars vijf van hen uitgenodigd om in tegenwijzerzin te stappen. Het lijkt wel of men de tijd wil terugdraaien, teruggaan en zo 'het verleden veranderen', in een poging tot verlossing (Poging tot verlossing). (**Attempt of Redemption**).

De minuut stilte, bedoeld om een tragische gebeurtenis te herdenken, is een tijdsinterval die wordt losgerukt uit de stroom van menselijke activiteit. Tijdens deze periode van stilte, lijkt de tijd stil te staan. De minuut stilte is echter nooit echt een minuut (hij duurt zelden een minuut) en de stilte is nooit een stilte (er zijn 'omgevingsgeluiden'). Deze paradox wordt geconcretiseerd door de installatie **24H Silence (157min/1440min)**: twee jukeboxes, apparaten die ontworpen zijn om muziek af te spelen, laten alleen stille vinylplaten horen.

Vanaf de mezzanine van BPS22 wordt het oog getrokken naar een reusachtig neonbord van 27 meter lang dat de hartlijn van een getrouwde vrouw reproduceert. **My Heart Stood Still (Yamina)**. (*Angst versteende mij (Yamina)*). In de handlijnkunde, die stelt dat het bestaan een vooraf geschreven tijdlijn volgt, strekt de hartlijn zich uit tussen de wijs- en ringvinger en lijkt horizontaler dan de lotslijn. Het is een teken van het liefdesleven van de persoon en wanneer het gebroken is, betekent dit een verbreking van de relatie. Maar welke betekenis kan een trauma zoals een gedwongen huwelijk hebben? Zo ontstaat er een spanning tussen de potentiële betekenis van de lijn en het luchtige, gracieuze karakter van de lichtgevende lijn die de museumzaal doorsnijdt.

Tijdens hun samenwerking met de ontslagen arbeiders van de Caterpillar fabriek in Gosselies hebben de kunstenaars een vijftigtal klokken verzameld, die allemaal stilstonden op het moment dat de sluiting van de fabriek werd aangekondigd. De arbeidstijd van de fabriek, die meer dan vijftig jaar het ritme van het leven van duizenden werknemers had bepaald door de opeenvolging van de werkonderbrekingen, kwam abrupt tot stilstand om 9.50 uur (**Notre Heure de gloire - Ons moment van glorie**)

In de christelijke traditie heeft Petrus de taak de poorten van het paradijs te openen (of niet), waarvan de kunstenaars –eindelijk!– het slot voorstellen met het werk **Pietro and the Locksmith (Via di Città, Siena, Italia)** (*Petrus en de slotenmaker (Via di Città, Sienne, Italië)*). In de christelijke eschatologie, d.w.z. het geheel van leerstellingen en geloofsovertuigingen betreffende het uiteindelijke lot van de mens na zijn dood, vormt het hiernamaals het laatste stadium van een lineaire temporele cyclus die begon met de geboorte en waarvan de verrijzenis toegang zou moeten geven tot de eeuwigheid, d.w.z. de afschaffing van de tijd.

De cel opent zich dus op een klok die stilstaat, om de mogelijkheid van een subjectieve perceptie van tijd te onderstrepen. In zijn 8m2 is de gevangene meester van zijn eigen tijd, hij heeft zelfs de vrijheid om die af te schaffen, mits hij over de psychologische capaciteiten beschikt. Want tijd kan ook een marteling zijn, als het te langzaam lijkt. De schrijver Eduard Limonov (1943-2020) legt bijvoorbeeld uit hoe hij door bemiddeling weerstand bood aan lange periodes van isolement in de gevangenis. En de Turkse essayist Ahmet Altan (1950) schreef tijdens zijn gevangenisperiode: "Je kunt me opsluiten, maar je kunt me niet hier houden. Zoals alle schrijvers, ben ik een illusionist. Ik kan zonder problemen door je muren wandelen."

De negen marqueteries van de serie ***I lost my Page Again*** (page 1, 3, 6, 7, 19, 20, 21, 22, 23) zijn opnieuw wachtplaatsen. Door de oriëntatie van de geplette strohalmen, die de kleurvlakken moeten vullen, ontstaat een dynamiek van lijnen die het licht weerkaatsen. Deze contrasteren met de statische vlakke kleuren en dragen bij tot het raadselachtige en betoverende karakter van deze plaatsen, zonder enige menselijke aanwezigheid.

Statu Quo Nunc is gebaseerd op het (illusoire) verlangen van de mens om dingen te bevriezen, om ze los te rukken uit de onverbidelijke stroom van de tijd. Het is dit verlangen dat aan de oorsprong ligt van het museum, een instelling die tot doel heeft te bewaren wat een bepaalde samenleving noodzakelijk acht. Maar deze situatie is slechts een poging, een menselijke gok, die wellicht de tand des tijds niet zal doorstaan. Vanuit die gedachte hebben de kunstenaars dit unieke project opgezet.

Door de doornen van de cactusvijg te transponeren, zoals zij dat doen in ***Subbar, Sabra***, stellen de kunstenaars een nieuwe confrontatie voor tussen twee tijdspannen: die van de mens en zijn samenleving en die van de natuur. Door de cactussen weg te snijden om de grenzen van de percelen die ze markeerden te wissen, verdwenen ze slechts tijdelijk. Dit laatste deed vervolgens zijn werk door hen in staat te stellen zich terug te trekken en spookachtige gebieden te tekenen, als de geesten van een verleden die het heden permanent achtervolgen en de toekomst hypothekeren.

Christelijke pelgrims die een kruis aanbidden, herdefiniëren de duur van het lijdensverhaal van Christus naar gelang van de intensiteit van hun geloof en hun lichamelijke conditie, zodat zij de kruisweg kunnen voltooien. In ***There's Somebody Carrying a Cross Down*** (*Er draagt iemand een kruis naar beneden*), geeft Mazen Kenan er een meer prozaïsche draagwijdte aan: zo snel mogelijk terugkeren naar de kerk van de geseling, langs de wegen die hij kent, om het kruis opnieuw te aanbidden.

Elk videofragment van ***Ejection Tie Club*** (#2412, 3966, #4394, #5431, #7306, #7441) (*club van de uitgeworpen stropdassen*) duurt even lang als de tijd die de hoofdrolspeler nodig had om te besluiten zijn schietstoel te activeren. Een periode waarin de piloten geconfronteerd worden met de naderende dood en een beslissing moeten nemen die voor hen levensbepalend zal zijn.

Onder de neon *My Heart Stood Still* (*Yamina*) staat de ***Until Then Armchair*** (*Tot dan – Fauteuil*), een trace en hulpmiddel van de performance ***Until Then*** (*Tot dan*) waarin de New Yorkse *line sitter* wacht/ heeft gewacht op de dood van een persoon door euthanasie. In een kapitalistische maatschappij, waar iedereen winstgevend moet zijn, wordt zelfs de tijd die verloren gaat gecommmercialiseerd. Deze aangrijpende performance condenseert de bezorgdheid van de kunstenaars over de dood en het verstrijken van de tijd in één sequentie.

57 seconden is een bijzonder moment waarop de leestijd samenvalt met de werkelijke tijd.

De beul Sanson zei dat de graaf van Charost een boek zat te lezen op weg naar het schavot. Voordat hij de koets afstapte, markeerde hij de pagina.

***Le Miroir de Claude*, 2019-2020**

Consumptietafel voor hard drugs, roestvrij staal, zwarte spiegel circa 1870

136 x 90 x 50 cm

Productie MAC VAL - Museum voor hedendaagse kunst van Val-de-Marne, Vitry-sur-Seine

De zwarte spiegel, ook bekend als de « spiegel van Claude le Lorrain », is een kleine draagbare spiegel met een licht convex oppervlak, gekleurd met lampzwart (fluweelachtig roetzwart). Een essentieel accessoire voor XVIII e naturalistische schilders, de contrasterende reflectie vereenvoudigt landschappen en vergemakkelijkt het inlijsten. Hij legde de kunstenaars een positie op die in die tijd ongehoord was: met de rug naar de natuur kijken.

***I Lost my Page Again (pagina 13)*, 2018**

Inlegwerk van gekleurd stro en op hout gelijmd

18 x 18 cm

Collectie Faber Family Foundation

De serie *I Lost my Page Again* bevat de wachttijd in zijn opbouw. Lege wachtkamers worden gefotografeerd en vervolgens strohalm voor strohalm overgezet op een houten drager met behulp van de traditionele inlegtechniek van stro. Elke strohalm wordt geverfd, gespleten, geplet, alvorens te worden geassembleerd door Lucie Richard, een ambachtsvrouw.

Inlegwerk van stro wordt in Europa van de 17e tot de 19e eeuw toegepast door veroordeelden (gevangenen en nonnen) en wordt gebruikt voor het versieren van alledaagse voorwerpen, dozen, kisten en meubelen.

***The Most Beautiful Attempt*, 2012**

Kleurenvideo, stil

17 min 55 sec

Collectie FRAC Poitou-Charentes

Bij een achtervolging met de zon, duwt een jongen zoutkristallen om ze in het licht te houden.

***Le Bracelet de Sophia*, 2019 - 2020**

Het licht volgen van iemand die voorwaardelijk heeft met een elektronische armband

Verschillende afmetingen

Productie MAC VAL - Museum voor hedendaagse kunst van Val-de-Marne, Vitry-sur-Seine en CWB - Centre Wallonie-Bruxelles, Parijs

Sophia werd veroordeeld tot twee jaar voorwaardelijk. De gerechtelijke autoriteit heeft de perimeter en de tijdstippen van haar dagelijkse verplaatsingen tussen haar woning, haar werk en de school van haar dochter vastgesteld, die worden gecontroleerd door een elektronische armband. Van 23 tot 30 december 2019 werden alle beperkte bewegingen van Sophia geregistreerd en vervolgens ingevoerd in software om een lichtachtervolging aan te sturen, die gewoonlijk wordt gebruikt om een performer op het podium te volgen. In de besloten ruimte van het museum beweegt de lichtstraal zich zachtjes en reproduceert getrouw Sophia's begrensde leven.

Kareem Abdul-Jabbar, Mariangelo Accursio, Alexandre II, Alexandre III, Dante Alighieri, Adolphe Alphand, Marguerite d'Angoulême, Jacques d'Arc, Jeanne d'Arc, Jeanne d'Arc (IV), Ferdinando III d'Asburgo-Lorena, Jean Sylvain Bailly, Valentine Balbiani, Giovanni Battista, Sainte Barbe, Elgin Baylor, Anne de Beaujeu, Joseph Bech, Saint Bernard, Saint Blaise, François de Blanche de Crequy, Léon Blum, Nicolas Boileau

Napoléon Bonaparte, Mike Bongiorno, Jacques-Bénigne Bossuet, Pieter Brueghel, Carol Burnett, Philip Burton, George Gordon Byron, Pierre Cardin, Jean-Baptiste Carpeaux, Armand Carrel, Angelica Catalani, Sainte Catherine Labouré, Marcel Cerdan, Grande-Duchesse Charlotte, Bartholomaei Chesii, Sainte Christine, Cicéron, Cléopâtre, Sainte Constance, Joseph Crocè-Spinelli, Vivant Denon, Maria Deraismes, Paul Déroulède

Denis Diderot, Claudine Sophie Dubois, Dick van Dyke, Paul Eluard, Mihai Eminescu, Charlie Farrell, Benjamin Franklin, Saint François d'Assise, Nicolas Frantz, Emmanuel Frémiet, Charles de Gaulle, Charles de Gaulle (II), Alcide De Gasperi, Théodore Géricault, Christophe Willibald Gluck, Saint Grégoire le Grand, André Grétry, Wayne Gretzky, Eduardo "Lalo" Guerrero, Georg Friedrich Haendel, Harry Houdini, Victor Hugo, Jean Jaures

Jean-Paul II, Saint Jérôme, Magic Johnson, Al Jolston, Jules II, Anne de Kiev, Henri Kraus, Mario Kreutzberger, Fiorello LaGuardia, Jean-Joseph Languet de Gergy, Antoine Lavoisier, Alexandre Ledru-Rollin, Bruce Lee, Frédéric Le Play, Charles Lindbergh (II), Louis XIV, Mesrop Machtots, Nicolaus Mameranus, Marc Aurèle, Pape Marcellus (II), Charles Martel, Paolo Mascagni, François Mauriac

Cosimo I de Medicis (II), Marie de Medicis, Michel-Ange, Louise Michel, Bob Miller, Joseph de Miribel, George Montgomery, Jean Monnet, Biagio di Montluc (II), Marie de Nazareth, Carroll O'Connor, Harrison Gray Otis, Ian Ignacy Padorowski, Denis Papin, Saint Vincent de Paul, Paul V, Francesco Petrarca, Anastasia Petri-Schouvaloff, Philétas, Edith Piaf, Pie II, Pie III, Philippe Pinel

Padre Pio, Guy Pitchal, Elvis Presley (II), François Rabelais, Francesco Redi, Buddy Rogers, Edmond Rostand, George Sand, Robert Schuman, Alfred E. Smith, Ernest Solvay, Theis L'Aveugle, Adolphe Thiers, Maurice Utrillo, Amerigo Vespucci, Dina Vierny (II), Leonard de Vinci, Giuliano Viviani Antonucci, Georges Washington, Jacques de Wissant (I), Jacques de Wissant (II), Marc'Antonio Zondadari, Juan de Zumárraga

Famous People Have no Stories, 2013 - ...

Zwart-wit foto's, inkjetdruk

44 x 34 cm / kader

Collectie MNHA - Nationaal Museum voor Geschiedenis en Kunst, Luxemburg
(22)

Productie MAC VAL - Museum voor hedendaagse kunst van Val-de-Marne, Vitry-sur-Seine (88)

Productie BPS22 - Museum voor Kunst van de Provincie Henegouwen, Charleroi
(28)

Courtesy mfc-michèle didier

Bevoren door glorie, gladgestreken door de tijd, is de handpalm van de standbeelden een oefening in omgekeerde handlijnkunde.

Classified Sunset, 2017

Krantenknipsels
40 x 30 cm / kader
Privécollectie, Parijs

Een Toscaanse zonsondergang is gefotografeerd in twaalf stadia van zijn ondergang. Elk beeld wordt gepubliceerd in de rubriek 'Advertenties' van verschillende internationale kranten. Een vluchtig moment dat is uitgerekt en alleen een persoverzicht in zijn geheel kan vastleggen.

Made by Inmates for Inmates (Shirt), 2021

Roestvrij staal, klok met kleppen, overhemd
29 x 42 x 16 cm
In samenwerking met de modeontwerper Ezri Kahn
Productie BPS22 - Museum voor Kunst van de Provincie Henegouwen, Charleroi

In de gevangenis van Phoenix (Arizona) wordt de kleding voor de gevangenen gemaakt door de gevangenen. Het patroon van het gereguleerde overhemd wordt stuk voor stuk op schaal 1:1 hertekend op de bladen van een mechanische klok, in plaats van de cijfers die het verstrijken van de tijd aangeven.

I Love You but I've Chosen Darkness (Golden Shoot), 2011

Consumptietafel voor hard drugs, roestvrij staal, gouden kettingen
134 x 90 x 50 cm
Uitgevoerd in het kader van een vrijwillige missie in Abrigado (Luxemburg), een gebruikersruimte voor drugs
Collectie Mudam Luxemburg - Museum voor Moderne Kunst Grand-Duc Jean

Een door drugsverslaafden geadopteerd symbool van verslaving, een met goud geweven spinnenweb, ligt onder een harddrugstafel die is weggehaald uit een innovatief injectiecentrum in Luxemburg. De slang uitdrukking *Golden shoot* verwijst naar een fatale overdosis.

Fate Will Tear Us Apart (Stefano), 2011

Lotslijn in de rechterhand van een drugsverslaafde
Neon wit
199 x 80 cm
Geproduceerd in het kader van een vrijwillige missie in Abrigado (Luxemburg), een gebruikersruimte voor drugverslaafden
Collectie van kunstenaars, Luxemburg

Hangover, 2016

Kleurenvideo, met geluid

4 min 19 sec

Collection The Israel Museum, Jérusalem

Gift of Nathalie and Jean-Daniel Cohen

Op 14 oktober 2012, kijkt Felix Baumgartner neer op de aarde. De extreme parachutist zal binnenkort uit de atmosfeer in het niets springen. De vrije val, die vier minuten en negentien seconden duurt, wordt onderbroken door de voorschriften inzake de toegang tot de drie heilige plaatsen in Jeruzalem: de Esplanade van de Moskeeën, de Klaagmuur en de Kerk van het Heilig Graf.

Stone Clock, Sailing Time, 2016

Kleurenvideo, met geluid

5 min 18 sec

In het hart van Death Valley (Californië), trekt Racetrack Playa bezoekers aan die gefascineerd zijn door de bewegende rotsen. De groeven in het zand laten er geen twijfel over bestaan: de rotsen zijn in beweging, bezielde door een eigen leven, verwickeld in een duizendjarige race.

De legende van Racetrack is veranderd in een klok. Seconden, minuten en uren worden door de kunstenaars in tegengestelde richting van het verloop van de rotsen afgetikt. Stap voor stap nemen de lichamen het landschap over en meten zij zich aan de mythische tijdelijkheid.

De beweging van de rotsen, die lange tijd als bovennatuurlijk werd beschouwd, wordt nu verklaard door de gecombineerde werking van nachtvorst en wind.

Fool's Gold, 2016-2020

Consumptietafel voor harddrugs, roestvrij staal, pyriet

135 x 90 x 50 cm

EA

Collectie Dorith en Serge Galuz, Parijs

Tijdens de goudkoorts verwarden veel mijnwerkers, verblind door ongeduld en hebzucht, het edelmetaal met pyriet, dat een vergelijkbare glans heeft maar geen waarde. Het is sindsdien omgedoopt tot "goud der dwazen".

L'Haleine des Statues, 2018 - ....

Video's, zwart-wit, stil

Variabele duur

L'Haleine des Statues (I), 2018

Ed. 1 > 2 Boghossian Foundation, Brussel

***Attempt of Redemption*, 2012-2013**

Kleurvideo, stil

11 min 10 sec

Gerealiseerd in het detentiecentrum van Ecrouves (Frankrijk) in het kader van een FRAC Lorraine residentie

Collectie Jean-Michel Attal, Parijs

Vijf gevangenen, geplaatst op een denkbeeldige wijzerplaat, wisselen met regelmatige tussenpozen van plaats, tegen de wijzers van de klok in.

***24H Silence (157 min/1440 min)*, 2020**

Jukebox Seeburg AY 160 (1961)

80 vinylplaten, 160 minuten stilte

Productie MAC VAL - Museum voor hedendaagse kunst van Val-de-Marne, Vitry-sur-Seine

***24H Silence (157-282 min/1440 min)*, 2020**

Jukebox Seeburg ESTD160 (1974)

80 vinylplaten, 160 minuten stilte

Collectie Familie Servais

Deze jukeboxen bevatten 160 45-toeren platen. Op elke zijde is een minuut stilte aangebracht, die ergens ter wereld in acht wordt genomen na een tragedie: terroristische aanslag, beroemd sterfgeval, natuurramp, massale schietpartij... De mensen komen samen in stilte, in een park, een stadion, een straat, een plein of in een zaal, vaak duizenden kilometers verwijderd van het drama.

***My Heart Stood Still (Yamina)*, 2021**

Hartlijn in de rechterhand van een jonge vrouw die gedwongen wordt te trouwen.

Neon wit

700 x 2100 cm

Productie BPS22 - Museum voor Kunst van de Provincie Henegouwen, Charleroi

---

***Notre Heure de Gloire*, 2017**

59 horloges

In samenwerking met Sergio Bruno, Emmanuel Di Mattia, Alain Durieux, Jean-Pierre Henin, Pascal Martens

Collectie BPS22 - Kunstmuseum van de provincie Henegouwen, Charleroi

In 1965 vestigt Caterpillar zich in Charleroi om er bouwmaterieel te produceren op de site van Gosselies, die al snel het tweede industriële centrum van de Amerikaanse groep wordt.

Op 2 september 2016, 51 jaar later, om 8.50 uur, kondigde de directie van Caterpillar de sluiting van de Belgische fabriek en het ontslag van de 2.500 werknemers aan.

Na de schok, de woede, gevolgd door het verdriet komt de tijd van weerbaarheid. In januari 2017 wendde een groep werknemers zich tot BPS22 en Brognon Rollin om een cathartisch proces op gang te brengen. Er zullen drie collectieve werken worden gemaakt, waaronder de installatie *Notre Heure de Gloire*, die bestaat uit 59 klokken die van het fabrieksterrein zijn gehaald en op hetzelfde uur zijn ingesteld: 8u50.

***Pietro and the Locksmith (Via di Città, Siena, Italia)*, 2021**

Gepolijst staal en koper

20 x 8 x 5 cm

In samenwerking met Jacky Keiff – Meilleur Ouvrier de France – Serrurerie d'Art

Met de steun van het ministerie van Cultuur, Luxemburg

Volgens het evangelie van Matteüs spreekt Jezus als volgt tot Petrus: "En Ik zeg u, dat gij Petrus zijt, en op deze rots zal Ik mijn kerk bouwen, en de poorten van de hel zullen haar niet overweldigen. Ik zal u de sleutels van het koninkrijk der hemelen geven: wat gij op aarde bindt, zal in de hemel gebonden zijn, en wat gij op aarde losmaakt, zal in de hemel losgemaakt zijn. [Mattheüs, 16, 18-19]

Zoals de traditie het wil, legde Vecchietta in 1458 twee sleutels in de hand van zijn marmeren Sint Pieter, die in Siena op de gevel van de Loggia della Mercanzia was aangebracht. Volgens de sleutelafdruk heeft een Franse meester-slotenmaker het ontbrekende slot gemaakt.

***8m² Loneliness (B135)*, 2012 – 2013**

Aluminium klok, bewegingsdetector

190 x 40 x 8 cm

Gerealiseerd in het detentiecentrum van Ecouves (Frankrijk) in het kader van een FRAC Lorraine residentie

Collectie MJS, Parijs

"Als ik mijn cel in ga, begint mijn tijd. De getuigenis van deze gevangene geeft een vreemde ervaring van persoonlijke tijd weer. De interactieve klok *8m² Loneliness* geeft de onzichtbare tijd weer. Haar wijzer bevriest bij de bezoekersingang. Ze wacht tot je vertrekt. Ze zal de tijd wel inhalen, als ze weer alleen is.

I Lost my Page Again (page 1, 3, 6, 7, 19, 20, 21, 22, 23), 2018 - ....

Inlegwerk van stro gebeitst en gelijmd op hout

Verschillende afmetingen

(Pagina 6) Privécollectie, Luxemburg

(Pagina 19, 20) Productie MAC VAL - Museum voor hedendaagse kunst van Val-de-Marne, Vitry-sur-Seine.

(Pagina 22, 23) Productie BPS22 - Museum voor Kunst van de Provincie Henegouwen, Charleroi

De serie *I Lost my Page Again* bevat de wachttijd in zijn opbouw. Lege wachtkamers worden gefotografeerd en vervolgens strohalm voor strohalm overgezet op een houten drager met behulp van de traditionele inlegtechniek van stro. Elke strohalm wordt geverfd, gespleten, geplet, alvorens te worden geassembleerd door Lucie Richard, een ambachtswrouw.

Inlegwerk van stro wordt in Europa van de 17e tot de 19e eeuw toegepast door veroordeelden (gevangenen en nonnen) en wordt gebruikt voor het versieren van alledaagse voorwerpen, dozen, kisten en meubelen.

Statu Quo Nunc, 2016

Overeenkomst inzake de stabiliteit van de schaal van het Heilig Graf, opgesteld door Jean-Michel Attal, notaris (Parijs)

Foto's van de Heilige Graf-ladder (1915-2015)

Privécollectie, Parijs

Privécollectie, Parijs

Privécollectie, Luxemburg

Collectie Frédéric de Goldschmidt

Privécollectie / Nathalie en Christophe Fournis, Parijs

Statu Quo Nunc is een weddenschap over de toekomst tussen kunstenaars en verzamelaars.

In 1852 vaardigde het Ottomaanse gezag een edict (religieus besluit) uit om een einde te maken aan de onophoudelijke conflicten tussen de christelijke gemeenschappen die de kerk van het Heilig Graf deelden. Het *Statu Quo Nunc* bevriest het gebruik en de plaats van elk object, inclusief een vergeten schaal op de gevel van het gebouw. De ladder van het Heilig Graf werd onbeweeglijk gemaakt en werd een symbool van duurzaamheid.

Statu Quo Nunc is een verbintenis ter waarde van 15.000 euro, die tot op heden door vijf verzamelaars in het bijzijn van een notaris is ondertekend. Het geld is door de kunstenaars geblokkeerd voor een periode van dertig jaar. De transactie wordt gesymboliseerd door een foto van de weegschaal onder een matglazen plaat. Als de ladder van de voorgevel van het Heilig Graf zou verdwijnen, zouden de kunstenaars de verzamelaars terugbetalen. Dan zouden ze het werk teruggeven voor vernietiging.

Subbar, Sabra, 2015

Dubbele projectie, kleurenvideo, met geluid

6 min 47 sec

In samenwerking met D. Almasy

Collectie The Israel Museum, Jérusalem

Gift of Nathalie and Jean-Daniel Cohen

De cactusvijg is een symbool van schizofrenie, gedeeld door twee vijandige volkeren. Een plant die synoniem is met de herbestemming van het land. In Palestina werd de cactusvijg gebruikt om percelen tussen burens af te bakenen. Deze omheiningen van onbegaanbare doornen hadden de waarde van een kadaster. Hun wortels bevinden zich nog in de dorpen die door het Israëliëse leger met de grond gelijk zijn gemaakt. In de loop der jaren zijn de *Subbars* weer gegroeid om de lege tuinen af te bakenen en de spookachtige voetafdruk te worden van de Arabische aanwezigheid in het gebied.

In het Arabisch wordt de cactus subbar genoemd; de term sabr (رَبِّ صَبْرٌ) die ermee verbonden is, betekent ook "geduld" of "volharding". Het is een belangrijk element van de geweldloze verzetsbeweging tegen de Israëliëse militaire bezetting. De cactusvijg belichaamt de strijd voor vrijheid in de Palestijnse mondelinge geschiedenis en literatuur. De beroemde dichter Mahmoud Darwish gebruikt vaak de cactusvijg als symbool voor het Palestijnse volk. Schrijfster Nadia Tay-sir Dabbagh vergelijkt de veerkracht van de cactus met de veerkracht van het Palestijnse volk; zij schrijft: "In een dor klimaat of een vijandige omgeving slagen Palestijnen erin om tegen alle verwachtingen in te leven en te overleven."

Sabra (hébreu : סבר) is een slang uitdrukking, opgenomen in de officiële Hebreeuwse taal, die wordt gebruikt om een Jood van Israëliëse afkomst aan te duiden. Het woord dook voor het eerst op in de jaren 1930. Het verwees naar een Jood geboren in het gebied van het Ottomaanse Palestina of onder het Britse mandaat. Sinds de oprichting van de staat Israël in 1948 gebruiken Israëliërs dit woord om een in Israël geboren jood aan te duiden. Het woord is ontleend aan de Hebreeuwse naam die is gegeven aan een in Israël veel voorkomende Mexicaanse cactus, tzabar matzui (*Opuntia ficus-indica*), en verwijst naar het contrast tussen de stekelige, doornige huid van de plant en het zachte, zoete vruchtvlees, waarmee wordt gesuggereerd dat Israëliëse sabra weliswaar ruw zijn aan de buitenkant, maar ook zoet van binnen.

Vertaling van de tekst in het Arabisch en het Hebreeuws (Bron Wikipedia, oktober 2015)

***There's Somebody Carrying a Cross Down*, 2019**

Kleurenvideo, met geluid

6 min 25 sec

Houten kruis, goudverf

175 x 100 cm

Collectie Familie Servais

Elke dag verhuurt Mazen Kenan houten kruizen aan pelgrims in Jeruzalem. Net als zijn vader en grootvader is hij het noodzakelijke radertje in het Sisyphaanse wiel der boetedoening.. Voor 50 dollar plaatst hij een olijkruis bij de Kerk van de Geseling, de eerste halte op de Via Dolorosa naar het Heilig Graf, wacht tot het aankomt en brengt het dan via een persoonlijke route door de oude stad terug naar het beginpunt.

***Ejection Tie Club (#2412, #3966, #4394, #5431, #5931, #7306, #7441)*, 2021**

Serie van 7 kleurenvideo's, stil

Variabele duur

Productie BPS22 - Museum voor Kunst van de Provincie Henegouwen, Charleroi

Voor een gevechtspiloot is de schietstoel het laatste redmiddel als de dood nabij is. Uit een vliegtuig springen is een zeldzame en traumatische gebeurtenis.

Martin-Baker, de oudste Britse fabrikant van schietstoelen, richtte in 1929 de Tie Club op om de gemeenschap van piloten die een schietstoel hebben gebruikt, te verenigen. Jaarlijks wordt tijdens een introductieceremonie een stropdas aan de nieuwe leden overhandigd, als symbool van hun tweede leven na de uitwijzing en hun definitieve toetreding tot de Tie Club.

De Martin-Baker Ejection Tie Club telt tot nu toe 7.656 leden.

De verschillende lengtes van de video's komen overeen met de tijd die elke piloot nodig had om de schietstoel te gebruiken. Sommigen verschijnen zo vaak als ze aan de dood zijn ontsnapt.

Until Then Armchair (MAC VAL / BPS22), 2019 - ...

Roestvrij staal, stof

105 x 84,5 x 80 cm

In samenwerking met François Bauchet

Productie MAC VAL - Museum voor hedendaagse kunst van Val-de-Marne, Vitry-sur-Seine

Until Then Armchair is een reserve fauteuil. Rechte rugleuning, metalen armleuningen, gewatteerde structuur, het biedt het vereiste comfort voor langdurig zitten en dwingt een waakzame houding af.

Until Then (BPS22), 2021

Performance, variabele duur

Line sitter: Elvin Williams (Same Ole Line Dudes)

In samenwerking met Yves De Locht, huisarts (Brussel)

Productie BPS22 - Museum voor Kunst van de Provincie Henegouwen, Charleroi

In 2012 hebben de *Same Old Line Dudes* een nieuw beroep uitgevonden, *line sitter*. Zij wachten op de stoepen van New York bij ongeduldige mensen die de allernieuwste iPhone willen of als eerste bij een toneelstuk willen zijn – zonder het ongemak van in de rij te staan.

In het voorjaar van 2021 heeft iemand in België herhaaldelijk aan de artsen te kennen gegeven dat hij niet meer wilde leven om van zijn pijn verlost te zijn.

Op het exacte moment van zijn dood zal Elvin Williams de BPS22 verlaten.

Op ....., om ....., verliet Elvin Williams het museum.

Hij heeft ..... dagen gewacht.

57 seconds, 2017

3 zwart-wit foto's

19,5 x 25,5 cm / kader

Collectie MJS, Parijs

Een kartel is een korte tekst die bij een werk hoort, zoals hetgeen u nu leest. *57 seconden* is een kartel/ œuvre. Druppel voor druppel kondigt het zijn geprogrammeerde einde aan; de 57 seconden die nodig zijn voor het uitwissen, wanneer de waterdamp de tekst zal onderdompelen.

I'm All Tomorrow's Broken Hearts, 2019 - 2021

Lettertype Helvetica Neue vet en normaal, vinyl

Verschillende afmetingen

Tekst Anthony van den Bossche

Productie BPS22 - Museum voor Kunst van de Provincie Henegouwen, Charleroi

De labels van de tentoonstelling gebruiken de typografie van PROPRANOLOL ®, een bèta-blokker die wordt voorgeschreven bij angst, paniekaanvallen en liefdesverdriet.

MERCI FACTEUR! MAIL ART #4 STEPHAN BARBERY & GUY STUCKENS

Nog steeds onder de vleugels van de *Boîte Alerte (Missives Lascives)* van de kunstenaars Mimi Parent en Marcel Duchamp, is dit vierde deel van de cyclus gewijd aan de Mail art in Franstalig België, opgenomen in de collecties van Stephan Barbery en Guy Stuckens.

Stephan Barbery (Brussel, 1961) is een multidisciplinair kunstenaar, of beter gezegd, een kunstenaar die niet bezig is met disciplines. Zijn praktijk sluit aan bij de DIY ("Do It Yourself") geest van de punk, waarvan hij een van de eerste vertegenwoordigers in België was, en dan vooral met de groep Digital Dance. Hij was een van de Belgische kunstenaars in de tentoonstelling *Europunk. De visuele punkcultuur in Europa*, tentoongesteld in BPS22, 2011. Momenteel is hij nog steeds actief in de muziekgroepen Babils en INK.

Rond de jaren tachtig was Barbery vooral bezig met de productie van punk fanzines. Uit zijn edities blijkt een werkwijze die gebaseerd is op de ontleding van het beeld, met alle mogelijke middelen. Deze esthetiek is zijn handelsmerk geworden, zowel op het gebied van de schilderkunst als van de Mail art – waarvan hij een van de belangrijkste Belgische vertegenwoordigers is – of van de grafische vormgeving. Hij heeft vele vinylhoezen ontworpen, met name voor het muzieklabel PIAS (Play It Again Sam). Hij ontwierp verschillende platenhoezen voor de Engels-Nederlandse band The Legendary Pink Dots.

Guy Stuckens (Brussel, 1955) is schilder van opleiding en musicus. Hij is een belangrijke beoefenaar geweest van de Mail art, waarvan hij ook in België een centrale figuur is, zowel door zijn epistolaire inbreng (briefwisseling) als door zijn organisatorische en theoretische contributies. Hij was een van de initiatiefnemers van de Belgische afdelingen van de "Gedecentraliseerde Wereldcongressen" van de Mail art die in de jaren 1980 werden gehouden, en leverde ook theoretische contributies.

Een van de bijzonderheden van zijn briefkunst is dat hij zijn praktijk uitbreidde tot de uitwisseling van geluidsfragmenten. Als medewerker van het sociaal-culturele radiostation Radio Air Libre in Brussel werd zijn correspondentie geleidelijk opgebouwd rond wat toen "radiokunst" werd genoemd, d.w.z. de uitwisseling van opnamen tussen vrije radiostations over de hele wereld. Deze belangstelling heeft hem ook gebracht tot underground, onconventionele of soms ronduit experimentele muziekproducties, evenals geluidspoëzie en *field recording*. Zeldzame vinylplaten en tientallen audiocassettes, uitgewisseld door correspondenten van over de hele wereld, maken deel uit van deze tentoonstelling. Een volledig geluidsfragment (kant B) van het 33T *Mail Music project* van de multidisciplinaire kunstenaar Nicola Frangione (1953) wordt in deze tentoonstelling afgespeeld.

Het Museum is geopend van dinsdag tot zondag, 10:00 > 18:00.
Gesloten op maandag en op 24.12, 25.12, 31.12, 01.01

TARIEVEN:

6 € / senioren: 4 € / studenten en werkzoekenden: 3 € / -12 ans : gratis
Groepen van minimum 10 personen: 4 € / Gids: 50 € ou 60 € (weekend) per groep
van 15 personen.
Gratis voor scholen en verenigingen (bezoek en workshop), mits reservatie.

WEB APPLICATION beschikbaar op <http://guide.bps22.be>

- www.bps22.be
- guide.bps22.be
- facebook.com/bps22.charleroi
- [@bps22_charleroi](https://instagram.com/bps22_charleroi)

Graphic design : heureux studio

PARTNERS

BP
S **22**

MUSÉE D'ART
DE LA PROVINCE
DE HAINAUT

BOULEVARD SOLVAY, 22
6000 CHARLEROI
BELGIQUE

WWW.BPS22.BE